

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Oddělení ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Ruské lidové soubory písní a tanců

Russian Folk Dance and Music Ensembles

Vypracovala: Štěpánka Vránová

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Studijní obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod – ruský jazyk

České Budějovice 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Ruské lidové soubory písní a tanců“ vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a informací, jež jsou uvedené v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to Ruské lidové soubory písní a tanců, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s provozováním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 19. 4. 2014

Štěpánka Vránová

.....
podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce doc. PaedDr. Zdeňce Matyušové, Ph.D. za neocenitelnou a nezištnou pomoc, cenné rady a připomínky, jež se staly velmi přínosné pro zpracování této práce.

Oddělení ruského jazyka a literatury
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice

Ruské lidové soubory písní a tanců

Anotace

Předmětem této bakalářské práce je nastínění a pojednání o folkloru a vybraných ruských lidových souborech písní a tanců.

Cílem této práce je přiblížení tématu čtenářům a porovnání lidových souborů mezi sebou - jak se od sebe jednotlivé soubory liší a co je pro ně typické.

První část se zabývá folklorem obecně a je rozdělena na několik podkapitol, které s tímto tématem souvisejí. Ve druhé části se pojednává o vývoji ruského divadla do roku 1800 a od roku 1800 – 1850. Třetí část je praktická a pozornost je v ní věnována vybraným tanečním souborům a odpovědím na předložený dotazník. Poslední část je vyhrazena pro soubor Alexandrovci, který je nejznámějším, největším a nejpopulárnějším lidovým souborem v celé Ruské federaci.

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Department of Russian language and literature
Pedagogical Faculty, University of South Bohemia, České Budějovice

Russian Folk Dance and Music Ensembles

Abstract

The topic of this bachelor's thesis is to outline and to discuss folklore and chosen Russian folk ensembles of songs and dances.

The aim of the thesis is to introduce the topic to readers and to compare folk ensembles – what is the difference among the particular ensembles and what is characteristic for them.

The first part deals with folklore in general and is divided into several chapters which are related to this topic. The second part of the thesis deals with a development of Russian theatre until 1800 and from 1800 to 1850. The third part is practical and is focused on chosen dance ensembles and responses to submitted questionnaire. The final section is reserved for The Alexandrov Ensemble choir that is the best known, the biggest and the most popular folk ensemble in the whole Russian federation.

Leading of thesis: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Obsah

1. ÚVOD	8
1.1 VÝBĚR TÉMATU	8
1.2 VYMEZENÍ RÁMCE PRÁCE	8
2. FOLKLOR NEBO LI ÚSTNÍ LIDOVÁ SLOVESNOST	10
2.1 OBECNÉ POJEDNÁNÍ O FOLKLORU	10
2.2 ROZDĚLENÍ ÚSTNÍ LIDOVÉ SLOVESNOSTI	10
2.3 HISTORIE RUSKÉHO FOLKLORU	11
2.4 HISTORIE RUSKÉHO LIDOVÉHO TANCE	12
2.4.1 <i>Druhy ruského národního tance</i>	13
2.5 SBĚRATELÉ RUSKÉ LIDOVÉ SLOVESNOSTI.....	15
2.5.1 <i>Sběratelé ruských lidových písní</i>	15
3. RUSKÉ DIVADLO	17
3.1 RUSKÉ DIVADLO DO ROKU 1800	17
3.2 RUSKÉ DRAMA A DIVADLO 1800 – 1850	18
4. TANEČNÍ SOUBORY	21
4.1 FOLKLORNÍ SOUBOR LADANKA	21
4.1.1 <i>Umělecká vedoucí souboru Natalja Vladimírovna Sizovova</i>	22
4.1.2 <i>Dotazník - otázky a odpovědi souboru Ladanka</i>	22
4.2 TANEČNÍ A PĚVECKÝ SOUBOR KOZÁKŮ BAGATICA	25
4.2.1 <i>Dotazník - otázky a odpovědi souboru Bagatica</i>	26
4.3 FOLKLORNÍ SOUBOR KRASOTA	28
4.3.1 <i>Vedoucí souboru Oksana Iljnična Vychristjuk</i>	29
4.3.2 <i>Dotazník - otázky a odpovědi souboru KrAsota</i>	29
5. ALEXANDROVŮV SOUBOR PÍSNÍ A TANCŮ RUSKÉ ARMÁDY	32
5.1 HISTORIE A VZNIK SOUBORU	32
5.2 ZAKLADATEL ALEXANDR VASILJEVIČ ALEXANDROV	33
5.2.1 <i>Dětství, mládí a profesní činnost</i>	33
5.2.2 <i>Působení A. V. Alexandrova v souboru</i>	35
5.3 ALEXANDROVCI V DNEŠNÍ DOBĚ.....	37
5.4 VÁNOČNÍ TURNÉ 2013.....	39
6. ZÁVĚR	41

7. PEŽIOME.....	44
8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
9. DOKUMENTÁRNÍ PŘÍLOHY	49

1. Úvod

1.1 Výběr tématu

Důvodem vypracování bakalářské práce na téma „Ruské lidové soubory písní a tanců“ je širší zájem diplomantky o pozoruhodné oblasti ruské kultury, jakými ruské lidové soubory písní a tanců bezpochyby jsou. Dalším důvodem je, že tyto taneční soubory a folklor obecně ztvárňuje celé Rusko a je to pro něj tak typické. Na začátku práce se objeví kapitoly, které pojednávají podrobněji o folkloru a obecněji o ruském divadle. Vzhledem k tomu, že lidových tanečních souborů v Rusku existuje hodně, bude pozornost věnována jen několika z nich, které byly vybrány. Nakonec bude důkladně rozebrán největší ruský lidový soubor Alexandrovci.

1.2 Vymezení rámce práce

Tato bakalářská práce je rozdělena do sedmi samostatných kapitol s několika podkapitolami, včetně úvodu, závěru a ruského resumé. Zvlášť je sepsaná bibliografie a dokumentární přílohy.

Výklad kapitol začíná pojednáním o folkloru a jeho obecnou charakteristikou. Této tématice bylo věnováno větší procento pozornosti, jelikož je celá tato práce založena na tématu folklor a vše s ním souvisejícím. Jak a kde folklor vznikl, čím je tvořen, jakým způsobem se dělí a jeho příklady jsou v této části uvedeny. Existuje mnoho různých výkladů, které objasňují pojem folklor, a tak bylo snahou význam v této práci dostatečně vystihnout. Další podkapitola pokračuje v pojednání o folkloru a týká se jeho krátké historie.

Jelikož tématem jsou především tance a písně, byla do práce zařazena část, zabývající se historií ruského tance a jeho typy. Kapitola pojednává o náročném prosazování tance mezi druhy kultury ve starém Rusku, o získání svého stálého

místa ve společnosti a o jeho rozmachu, a to od dávných dob až po dvacáté století. Druhů ruského lidového tance existuje mnoho, a proto byly vybrány jen ty nejdůležitější a nejznámější a cílem bylo přiblížit je. Za zmínku jistě stojí tzv. sběratelé lidové slovesnosti, přesněji sběratelé lidových písní, a proto byla tato kapitola do práce také krátce zahrnuta. První písně byly zapisovány již během 14. století, ale ne nijak hojně, jen v podstatě pro potřebu autorů. Až v osmnáctém století bylo dosaženo většího rozkvětu. Klíčovou osobností v hudební poezii byl A. V. Kolcov, který byl „vzorem básníka“ a jeho poezie předlohou pro mnohé další autory.

Dále je v této bakalářské práci obsažena kapitola o ruském divadle, která okrajově shrnuje jeho vývoj a události až do první poloviny devatenáctého století.

Další část je praktická a týká se vybraných ruských tanečních souborů a souboru Alexandrovci. Soubory byly vybrány tři a rozhodujícím faktorem byl vznik, činnost a oblast jejich působnosti. Záměrem bylo, aby soubory pocházely z různých krajů Ruska (Moskva, Petrohrad, Novosibirsk) a z toho mohlo jasně vyplynout, čím se od sebe nejvíce liší. Každý z nich je odlišný, ale jedno mají společné - a to je folklor. V další části byly vytvořeny dotazníky. Otázky byly strukturované tak, aby bylo možné porovnání mezi jednotlivými kolektivy.

Poslední kapitola je věnována souboru Alexandrovci a popisuje vznik souboru, pojednává o jeho zakladateli (život, tvůrčí činnost a působení v souboru) a dále vykládá o současných Alexandrovcích. Na závěr je uvedena podkapitola z jejich vánočního turné po České republice, která shrnuje dojmy z koncertu. V již zmiňovaných rozhovorech měl být také rozhovor se členy tohoto souboru, ale bohužel se nepodařilo získat platný a funkční kontakt.

2. Folklor neboli ústní lidová slovesnost

2.1 Obecné pojednání o folkloru

Folklor je tvorba, která vzniká bez písemné fixace v lidovém prostředí a je tradovaná a předávaná ústním podáním. Existovala před literaturou, současně s ní a bude existovat i nadále. Jedná se o označení pro osobité hudební, slovesné, dramatické a taneční projevy kultury odlišných skupin obyvatelstva – městského i venkovského. Obecně se studiem folkloru zabývá *folkloristika*. Jednotlivé folklorní soubory se často starají o udržování místních kulturních tradic. «Фольклорная картина мира складывалась многие тысячелетия. Конкретные жанры в составе народной традиции возникали по мере осознания человеком себя и своих интересов в потоке бытия.»¹

Slovo *folklor* je složeno ze dvou anglických slov, tedy *folk* (lid) a *lore* (tradice, znalosti). Původně se folklorem označovala jako celek lidová kultura. Folklor může být zobrazován i v hmotném vyjádření - malířství, sochařství, textil, šperky atd.

2.2 Rozdělení ústní lidové slovesnosti

Ústní lidovou slovesnost můžeme rozdělit do třech základních částí. První částí je *tvorba lidová*, která je označována za nejdůležitější, většinou není znám autor a patří sem lyrika (písňe), epika (pohádky, pověsti), ochotnické divadlo.

Druhou částí je *tvorba pololidová*, ta se liší od lidové především tím, že u některých děl je uveden autor. Dělí se na psanou a nepsanou. Psaná forma zahrnuje knihy a zápisky rodin a nepsaná obsahuje např. kramářské a jarmareční písňe, zábavné lidové čtení apod.

Poslední částí je tzv. *tvorba zlidovělá*, která se týká čehokoliv, co bylo přijato kolektivem, např. hymna.

¹ In: <http://www.prechisliteratura.narod.ru/p3aa1.html>.

2.3 Historie ruského folkloru

Folklor neboli ústní lidová slovesnost, vzniká už od nejstarších dob, kdy ještě nebylo známo písmo. To použili teprve sběratelé, když se, zejména v devatenáctém století, rozhodli ústní lidovou slovesnost zapsat a převyprávět. Vzniku folkloru předcházela, po staletí, zkušenost sběru (zápisů) děl folkloru a jejich zpracování v pracích spisovatelů, dramatiků a skladatelů z různých zemí. K vědeckému zájmu o folklor v Evropě přispěla činnost osvícenců osmnáctého století. Studium lidové tvorby se stimulovalo rozvojem romantismu, který se objevil společně se zvláštním směrem folkloristiky – mytologickou školou. Ve dvacátém století byla v Rusku rozšířena zejména sociologická studie o folkloru. Materialisticko-dialektické studium folkloru, pocházející z děl klasiků marxismu, bylo vytvářeno mnoha sovětskými folkloristy a zahraničními výzkumnými pracovníky. Mezi zakladatele sovětské folkloristiky patří v první řadě *M. K. Azadovskij, K. V. Kvitka a B. V. Asafjev*.

Moderní marxistická folkloristika v SSSR a socialistických zemích byla chápána jako sociálně podmíněný, historicky se rozvíjející, specifický druh tvořivé činnosti lidí, zkoumající národní identitu a interakci folkloru různých národů a zvláštní pozornost věnující odrazu reality ve folkloru, národním osvobození a revolučním boji a podporující vstřebávání progresivních lidových tradic v umění socialistické společnosti. S příchodem nové techniky a technických prostředků k nahrávání a dekodování, dosáhla folkloristika velkého rozmachu. Přední folklorní institucí v době sovětského svazu byla *Unie folklorní komise Svazu skladatelů SSSR*.

Hlavními současnými mezinárodními folkloristickými společnostmi jsou *Folklorní sdružení* (Folklor Fellows), *Mezinárodní společnost pro etnologii a folklor UNESCO* (ISEF) a *Mezinárodní folklorní hudební rada* (IFMC).

2.4 Historie ruského lidového tance

„Русский танец – это не что иное, как проявление чувств, в художественной форме передавая ощущения красоты жизни, отображая трудовые процессы, давая выход жизненной энергии.“²

Ruský tanec, jako druh ruského tradičního umění, má svoji mnoholetou historii. Za první ruský tanec je považován *chorovod* (orig. хоровод), což je ruský sborový tanec a tančí se v kruhu. V dávných dobách kruh symbolizoval slunce – tedy boha slunce „Jarila“. Říkávalo se, že tanec v kruhu, spojený se zpěvem, udobřoval již zmiňovaného boha slunce a tím byla zajištěna dobrá úroda kraje. Dnes už je tato „pověra“ minulostí, ale tanec nikoliv. Tančí se stále.

Během sedmého až devátého století vzniká první starobylý stát Kyjevská Rus. Přijetí křesťanství napomáhá k rozvoji kultury, obnovují se kostely a chrámy, rozvíjí se písemnictví. V této době se objevují první šašci, kteří svojí činností představují především právě ruský lidový tanec.

Na konci patnáctého století je ruský lid zcela osvobozen od tataro-mongolů, což dává velký podnět k rozmachu národní kultury. Avšak ve středověku je posilován vliv pravoslavné církve, a to způsobuje negativní dopad na lidovou tvorbu a umění, především na lidové písně a tance. A tak v sedmnáctém století car Alexej Michajlovič, pod vlivem ruské církve, vydal nařízení o pronásledování šašků. Ale dokonce ani tato carova nařízení nemohla vymýtit tvůrčí nápady lidu, který podporoval umění, a tak vzniklo „hnutí“ podporující zábavné umělce. Již na konci tohoto století vznikají na Rusi zásadní pěvecké žánry a formuluje se ruská národní choreografie.

V sedmnáctém století nastupuje epocha reformátora Petra I. a s ním ruské impérium. Je to také období změn v ruském národním tanečním umění. Tanec získává více světský charakter. U královského dvora získávají popularitu evropské tance, francouzská čtverylka, polonéza a další. Ruský národní tanec se ve větší míře dostává na scénu v druhém desetiletí dvacátého století a tato doba je obdobím

² In: <http://rus-jp.com/istoria>.

velkého rozkvětu ruského národního umění všech druhů a žánrů. Existují školy pro vzdělání učitelů ve všech druzích umění. Otevíraly se školy bezprostředně pro přípravu profesionálních tanečníků. Po celém území Ruska jsou zakládány ochotnické nebo profesionální taneční kolektivy.

2.4.1 Druhy ruského národního tance

V Rusku existuje nespočet národních tanců a všechny v této bakalářské práci není možné postihnout, proto uvedeme a podrobněji pojednáme o některých z nich, které považujeme za nejdůležitější.

První tanec, tzv. „*trepak*“ (orig. трепак) je starý rychlý ruský tanec. Hlavními znaky jsou drobné kroky a nejčastěji tanec ve dvojici. Pohyby vymýšleli umělci na cestách.

Ruským národním tancem je také „*kozáček*“ (orig. казачок). Pro tento tanec je charakteristický tzv. husí pochod, při kterém tanečníci vyhazují dopředu nohy a ruce mají za zády. Do choreografie mohou být zařazovány i rotace ve vzduchu s různými výskoky. Muži jsou nejčastěji oblečeni do bílých košil s vyšíváním a širokých tureckých kalhot. Ženy tancují s věnci. Nejčastěji používané boty jsou vysoké červené holínky.

Dalším tancem je „*prisjadka*“ (orig. присядка), jeho historie sahá do roku 1113 do města Kyjev, kdy umírá velký kníže Svatopluk. V této době žil zedník Petro Prisjadka, který pracoval s těžkými kameny a jeho život nebyl jednoduchý. Po těžké práci se chodil bavit a tančit. Jednoho večera ho uviděl kníže Vladimír Monomach a od té doby pro něj tancoval u každé snídaně, oběda i večere. Výrok „tančit jako Prisjadka“ se brzy uchytil, dokonce i dvorní šašci se učili tančit podle Prisjadky, a tak vznikl nový tanec.

Populárním ruským tancem je i „*chorovod*“, o kterém bylo zmíněno již v předchozí kapitole.

„*Russkaja pljaska*“ (orig. русская пляска) – druh ruského národního tance. K tomuto tanci se vztahují improvizované „*pljaski*“ („*perepljas, barynja*“ a další, orig. перепляс, барыня) a tance, které mají stanovenou posloupnost tanečních

figur („kadril, lance“ a další, orig. кадрил, ланце). V každém kraji se tyto „pljaski“ mění podle charakteru a mají obvykle své názvy, které jsou často odvozeny od názvu krajiny. „Russkije pljaski“ mohou být rychlejší, ale i pomalejší s postupně se zrychlujícím tempem.

Zvláštní místo patří tancům, ve kterých se projevuje vnímavost národa. Tyto tance se nazývají „igrovyje tancy“ (orig. игровые танцы), protože je v nich jasně vyjádřen herní a hravý podtext. Inspirace je čerpána v takových tématech, jako je příroda, zvířata, ptáci. V tanečních pohybech tanečníci nemají za úkol jen napodobovat zvuky zvířat a ptáků, ale snaží se k tomu přidat i rysy lidské povahy. Důležité je, aby byly dokonalé všechny části tance, choreografie, hudby, kroje, barvy. *„При этом выразительные средства танца существуют не сами по себе, а как образное выражение мысли. Завершенность всего этого достигается синтезом всех составных.“³*

³ In: <http://goo.gl/Ni4ubB>.

2.5 Sběratelé ruské lidové slovesnosti

2.5.1 Sběratelé ruských lidových písní

Jelikož bakalářská práce pojednává o ruských lidových souborech písní a tanců a orientuje se především na hudbu a vše, co je s ní spjaté, ráda bych věnovala několik řádků této kapitole, která se týká sběratelů ruských lidových písní.

V největším počtu se ruské písně začaly zapisovat a publikovat ve druhé polovině osmnáctého století, zpočátku bez melodií, později už i s nimi. První folkloristé zapisovali písně ve městech.

Již během čtrnáctého století byly vydávány melodie původních rolnických písní, o což se zasloužil hudebník *M. Stachovič*.

První klasickou sbírku zpracovaných rolnických písní vydal *M. A. Balakirev* (1866), který zapisoval písně volžských burlaků. Jeho iniciativu zachytil např. Čajkovskij, Ljadov, Ljapunov. Mezi samostatné talentované nadšence, kteří zapisovali lidové melodie, patří *V. Odojevskij*, *N. Lopatin*, *V. Prokunin*, *N. Palčikov*.

Jméno *Alexeje Vasiljeviče Kolcova* je právem označováno jako jedno z nejdůležitějších v hudební poezii. Kolcov chtěl, aby se poezie národa stala obecným dědictvím a aby byla tvorba folkloru vydávána a otištěna v knihách přesně tak, jak jsou vydávána díla spisovatelů. Upřímnost poetického vyjadřování se a značný folklorní základ přispěly k neobyčejnému úspěchu jeho písní u skladatelů po celém světě. Jeho poezie zaujala mnohé ruské skladatele ještě v době Kolcovova života; jeho první zhudebněné básně vyšly v letech 1837 a 1838.

Nejdůležitějším znakem poezie Kolcova, přitahující skladatele, byla zpěvnost řeči a muzikálnost verše. Petr Iljič Čajkovskij oceňoval hudebnost skladatelových písní. Nejpříznivější vliv poezie A. Kolcova se projevil na rozvoji staré ruské romance. Celá řada takových romancí byla tvořena (podle předlohy básní Kolcova) ruskými lidovými písněmi. Prvním ruským skladatelem, který

vytvořil velký vokální soubor podle básní Kolcova, byl *Anton Grigorjevič Rubinštejn* (1829 – 1894). Ten v roce 1849 napsal rázem osm romancí. *Alexandr Sergejevič Dargomyžskij* (1813 – 1869) se také nechával inspirovat lyrikou Kolcova po mnoho let.

3. Ruské divadlo

3.1 Ruské divadlo do roku 1800

První jednoznačný záznam o divadle v Moskvě pochází z roku 1672, z doby vlády cara Alexeje, který jej nechal postavit v jedné z jeho rezidencí. Po smrti Alexeje toto divadlo nebylo nadále používáno. Za zakladatele ruského profesionálního divadla je obvykle pokládán *Fjodor Grigorjevič Volkov* (1729-1763), který se rozhodl sestavit divadelní soubor ze své rodiny a přátel. Jeho divadlo vzbudilo obrovský zájem a nadšení, dokonce byl Volkovův soubor pozván, aby vystupoval před carevnou.

Za další důležitý krok je považováno zřízení státního divadla pro ruské hry roku 1756. Divadlo nechala postavit carevna a soubor byl tvořen především z řad Volkovových herců. Ruský soubor byl bohužel ceněn poměrně nízko, dotace dosahovaly okolo pěti tisíc rublů. V porovnání s francouzskými a italskými herci, kteří dostávali dvacet až třicet tisíc rublů, to bylo opravdu málo. „*Za Kateřiny II. (vládla 1762 – 1796) se divadlo rozšířilo do mnoha oblastí Ruska. Přibýlo dramatiků, i když jen málo z nich získalo trvalý věhlas.*“⁴

Denis Ivanovič Fonvizin (1745 – 1792), který se stal jedním z nejlepších ruských dramatiků osmnáctého století, dosáhl úspěchu svou satirou *Brigadýr* (orig. Бригадир, 1766 – 1769). Jeho dalším vyhlášeným dílem se stal satirický portrét venkovské nevzdělané šlechty *Výrostek* (orig. Недоросль, 1781).

Druhé státní divadlo bylo otevřeno v Petrohradu v devadesátých letech a také byla roku 1779 založena herecká škola s novými obory podobnými francouzským. Ve větších ruských městech vystupovaly různé kočovné společnosti na konci osmnáctého století a rovněž vznikala četná soukromá divadla. Většina z nich byla určena pro soukromou zábavu, některá pro veřejná představení. Divadla, která hrála představení pro veřejnost, byla jen málokdy úspěšná.

⁴ BROCKETT, O. G.: *Dějiny divadla*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 395.

V Moskvě bylo veřejné divadlo otevřeno jen ojedinele, a proto neexistoval žádný profesionální soubor. To se změnilo roku 1776, kdy svoji činnost zahájil soubor *Michaila Georgijeviče Medokse*. Toto sdružení vydrželo do roku 1796. Státem finančně podporovaného divadla se Moskva dočkala až v devatenáctém století, většina soukromých divadel byla vydržována bohatými statkáři.

3.2 Ruské drama a divadlo 1800 – 1850

Nejpopulárnějším dramatikem byl v roce 1805 *Vladislav Alexandrovič Ozerov*. Zřejmě proto, že jeho tvorba vyhovovala vlasteneckým náladám v době, kdy Rusko bylo Francií ohroženo. Hry, které napsal, byly v klasicistickém stylu a byly opěvovány, ale také zanedlouho zapomenuty. Především hra *Dmitrij Donskoj* (orig. Дмитрий Донской, 1807) slavila velké úspěchy.

„Stejně jako v jiných evropských zemích přinesl konec napoleonské éry nové represe.“⁵ Za vlády Alexandra I. (1801 – 1825) nedošlo k uskutečnění žádných kroků, a tak roku 1825 nastoupil na trůn Mikuláš I., který vládl třicet let. Po jeho nástupu docházelo k otevřeným povstáním, revolta byla rychle potlačována a Mikuláš I. zřídil tajnou policii a zavedl cenzuru, která měla zabránit opakování takových pokusů. Doba jeho vládnutí je označována jako tvořivá, ale nejlepší dramata byla téměř vždy odstraněna, než bylo vůbec povoleno je uvést.

Dalšími významnými dramatiky tohoto období byli Gribojedov, Puškin a Lermontov. *Alexandra Sergejeviče Gribojedova* (1795 - 1829) proslavila především jeho komedie *Hoře z rozumu* (orig. Горе от ума, 1822 - 1829). Toto dílo je jedním z vrcholných děl ruského dramatu, o němž se tvrdí, že je to jediná významná ruská hra, která byla napsána v klasicistickém stylu. Autor hru dopsal právě v době, kdy se po povstání roku 1825 utužila cenzura, a proto se dlouho nesměla hrát. Až roku 1869 se dočkala úplné verze provedení a od té doby nikdy nezmizela z ruského repertoáru.

⁵ BROCKETT, O. G.: *Dějiny divadla*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 430.

O rozšíření ruského romantismu, na úkor klasicismu, se postaral *Alexandr Sergejevič Puškin* (1799 - 1837) s jeho dílem *Boris Godunov* (orig. Борис Годунов, 1825). Tato hra pojednává o vztahu vládce k poddaným, a proto bývá někdy označována za první, která se dotýká politického tématu. Jedním z největších ruských romantických básníků je *Michail Jurjevič Lermontov* (1814 – 1841), který napsal také několik her, počínaje *Španěly* (Испанцы, 1830). Jeho nejznámější hra *Maškaráda* (orig. Маскарад, 1835), byla z cenzurních důvodů inscenována až roku 1852. Při tak nelítostné cenzuře není divu, že většina ruských her byla buď neškodná, nebo lichotila panovníkovi. „*A tak romantismus kvetl ve vlasteneckých podívaných, které Mikuláš I. podporoval.*“⁶

Největší zásluhou *Nikolaje Alexejeviče Polevého* (1796 – 1846) byl překlad *Shakespearova* díla *Hamlet*, který byl uveden roku 1837 na ruskou scénu. Shakespearova díla se poté rychle prosazovala.

V ruském repertoáru převažovala melodramata a hudební hry. Většina z nich byly překlady, nejčastěji z francouzštiny.

Ve třicátých letech se začalo objevovat realističtější drama v tvorbě *Nikolaje Vasiljeviče Gogola*, který je autorem komedií *Hráči* (Игроки, 1842), *Ženitba* (Женитьба, 1842) a v první řadě hry *Revizor* (Ревизор, 1836). Děj pojednává o mladíkovi, který je omylem považován za petrohradského úředníka, a tím je poukazováno na zkorumpovanost úřednictva. Tato hra byla na svou dobu originální, protože jejím obsahem nebyla ani milostná zápletka, ani sympatické postavy, ale naopak spočívá v groteskních postavách a v tematizaci pokrytectví a podplácení. Údajně bylo dílo schváleno carem, a tím povzbudilo další autory, aby se zabývali realističtějším znázorněním ve svých dílech. Avšak k plnému projevení tohoto nového směru došlo až ve druhé polovině devatenáctého století.

V Petrohradu - hlavním městě Ruska - byla tři divadla: Velké (orig. Большой), využívané hlavně pro operu a balet; Malé (orig. Малый), především pro činohru a Michajlovské (Михайловский), kde se hrála zahraniční představení. Dvě divadla byla také v Moskvě, jedno operní a baletní a druhé

⁶ BROCKETT, O. G.: *Dějiny divadla*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 431.

činoherní. Herci petrohradských divadel byli dlouho považováni za lepší než moskevští, zvláště obdivována byla *Jekatěrina Semjenova* (1786 – 1839), která hrála hlavní role v komediích a tragédiích. Tato herečka byla velmi populární, a proto byla placena mnohem lépe než ostatní. V této době se v Rusku na divadelní scéně střídalo hodně známých a uznávaných herců – od *Pavla Stěpanoviče Močalova* až po *Michaila Semjonoviče Ščepkina*. *M. S. Ščepkin* vynikal v gogolovské komedii a jeho realistický styl prý inspiroval dramatiky ke tvorbě realističtějších postav.

Ruské divadlo bylo nadále velmi konzervativní, a to především ve scénografii. Z velké části se tu pracovalo stále s omezeným počtem dekorací a kulis.

Ve třicátých letech si svůj obdiv začala získávat opera, když *Michail Ivanovič Glinka* (1804 – 1857) založil ruskou skladatelskou školu. Avšak po celé století převládaly jak v opeře, tak v baletu cizí vlivy. „*V letech 1801 zavedl do Ruska Noverrovy reformy Francouz Charles Didelot. Zdůraznil vertikální pohyby, nahradil měkké střevíce takovými, které umožnily obtížné obraty, zavedl trikoty a zkrátil sukně.*“⁷

Nakonec však ruský balet našel svou nezaměnitelnou podobu, ale stalo se tomu až koncem devatenáctého století.

⁷ BROCKETT, O. G.: *Dějiny divadla*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 433.

4. Taneční soubory

4.1 Folklorní soubor Ladanka

Taneční soubor Ladanka (orig. Ладанка) byl založen v roce 1991 díky moskevskému divadlu Skupina občanů (orig. Группа граждан). Uměleckým vedoucím souboru byla jmenována *Natalja Vladimírovna Sizovova*. Po rozpuštění divadla Skupina občanů soubor přechází do režie divadla Aparte (orig. АПАРТе) a později je soubor osamostatněn a vykonává vlastní tvůrčí činnost.

Folklorní soubor Ladanka je sestaven z profesionálních umělců, kteří mají střední nebo vysokoškolské hudební vzdělání (například Moskevskou státní univerzitu). Kolektiv čerpá materiál při tvůrčích zájezdech, na které jezdí jednou až dvakrát v roce. V jejich tvorbě se objevují lidové písně, lidové tance a také ústní tvorba (povídky, vyprávění atd.) ze všech oblastí Ruska. Soubor má několik programů, ve kterých předvádí regionální tance a zvláštnosti ve zpěvu. Přípravují svatební programy, představení pro zahraniční hosty, vystupují na oslavách státních svátků. Kolektiv je specifický svojí bohatou sbírkou krojů, z nichž některé jsou staré více jak sto let.

V roce 1995 byl soubor oceněn diplomem a stal se laureátem Všeruského festivalu národní tvorby s názvem Saljut pobjedy – Ohňostroj vítězství (orig. Салют победы). Roku 1996 se soubor zúčastnil folklorního festivalu v Petrohradě, zde soubor připravil program pro děti, zvláště ještě pro studenty a učitele hudební fakulty.

Po celou dobu svého působení se soubor účastní městských nebo krajských koncertů při příležitosti oslav svátků. Také představil svůj sváteční koncertní program, věnovaný na počest výročí osm set padesátileté Moskvy. Dvakrát se představil se svým programem na Mezinárodním festivale na Slovensku.

Díky Ladance vznikla dětská folklorní umělecká škola, kde se děti učí ruským národním tancům, vystupování na obřadech různých oblastí, učí se

regionální folklorní choreografie, hraní na ruské národní hudební nástroje. Umělci souboru jsou samozřejmě také pedagogy a pomáhají dětem ve výuce.

4.1.1 Umělecká vedoucí souboru Natalja Vladimírovna Sizovova

Od roku 1991 je Natalja Vladimírovna Sizovova uměleckou ředitelkou folklorního souboru Ladanka. Za celou dobu své práce se projevila jako velká odbornice a pedagožka v oblasti ruského folkloru. Natalja Vladimírovna připravuje mnoho talentované mládeže, která se postupně dostává na hudební střední a vysoké školy v Moskvě. Na expedicích sbírá inspiraci, nashromáždila také kolekci etnických krojů, za což několikrát získala ocenění v podobě diplomů UNESCO. Výstavu kolekce úspěšně představila i v zahraničí, jmenovitě v Srbsku, Maďarsku, Německu a dalších státech. Všechny koncerty, provedené pod jejím dohledem, se pyšní vysokou uměleckou úrovní a odpovídají originálním místním tancům mnohých oblastí Ruska.

Natalja Vladimírovna Sizovova byla oceněna diplomem za první místo v konkurzu Nejlepší kulturní a vzdělávací pracovník CAO Records 2007 (orig. Лучший культурно-просветительский работник ЦАО 2007) a získala diplom za druhé místo v konkurzu Profesionálního umění (orig. Московский мастер).

Od roku 2007 je folklorní soubor Ladanka právem označován za národní kolektiv.

4.1.2 Dotazník - otázky a odpovědi souboru Ladanka

Do této kapitoly byly zařazeny otázky, na které byl soubor Ladanka ochotný odpovědět. Otázky byly vytvořeny tak, abychom se o souboru co nejvíce dozvěděli a vystihli podstatu jeho činnosti. Na otázky odpověděla sama umělecká vedoucí souboru Natalja Vladimírovna Sizovova. Odpovědi nejsou nijak upravovány a jsou uvedeny přesně tak, jak byly od Natalje Sizovovy obdrženy.

Как возникло название Ладанка?

Название Ладанка означает - оберег, хранение чего-то. В старину женщины шили своим воинам мужьям, братьям мешочки, в которых хранилась земля с их родных мест. Именно мешочек с русской землёй оберегал их от смерти. Этот мешочек или другой какой-нибудь талисман и есть ладанка. А название коллектива Ладанка - хранение русской культуры, национального костюма, старинных обрядов в концертных и театральных постановках.

Какие национальные костюмы употребляете на выступлениях? Как они отличаются от других?

Подлинные национальные костюмы на концертах мы не надеваем, так как эти костюмы представляют музейную коллекцию ансамбля. Мы её часто вывозим за рубеж и представляем для показа в Русских Культурных Центрах при Посольствах России за рубежом. На выступлениях используем костюмы, которые сшиты современным Московским производством в стиле похожим на подлинные костюмы, то есть стилизованные.

Каким способом Вы добрались к ансамблю и что Вас к этому привело?

К ансамблю Ладанка меня привела артистическая практика в ансамбле Народной музыки под руководством Дмитрия Покровского, где я была артисткой этого ансамбля. После ухода из коллектива решила в 1992 году организовать свой коллектив.

Сколько членов составляет ансамбль и какая их позиция?

В коллективе число участников колеблется от 6-8 человек до 8-10. 2 музыканта (баян, балалайка), 4 вокалиста, 4 танцора.

Имеете ли вы где-нибудь постоянный ангажемент? И где протекают ваше частейшее выступления?

Часто выступления проходят на улицах города, а парках, но и достаточно выступлений и на свадьбах, юбилеях, а также по заказам отдельных компаний на праздниках.

Как выступления протекают?

Выступления часто протекают с интерактивом со зрителями, с народными играми и вовлечением из в народные танцы- кадрили и хороводы.

Как Вы можете специфицировать нам ваш танцевальный стиль?

Специфировать танцевальный стиль в фольклорном жанре невозможно, так как фольклор- это синкретическое искусство, то есть 3 в 1 – песня, танец и игра на муз. инструментах одновременно. То есть артисты фольклорного ансамбля поют, танцуют и играют на различных инструментах одновременно.

Как ансамбль популярен для людей а как часто имеет выступления?

Коллектив популярен своим этническим репертуаром и многолетним стажем концертной деятельности.

Частота выступлений зависит от рекламы, в Москве большая конкуренция, поэтому приходится вкладывать средства в обновления в наш сайт, но и конечно старые заказчики, которые знают коллектив тоже всегда приглашают на праздники. Поэтому будем рады выступить в вашей замечательной Чехии, если Вы устроите наше выступление.

4.2 Taneční a pěvecký soubor kozáků Bagatica

V roce 2005 vznikl v ruském městě Petrohrad unikátní tvůrčí kolektiv, taneční a pěvecký soubor kozáků s názvem Bagatica (orig. Багатица). Talentovaní mladí umělci, z nichž někteří mají kozácký původ, úspěšně rozvíjejí mnoholetou tvůrčí tradici kozáctví. Všichni umělci souboru jsou profesionálové, absolventi a studenti nejlepších vysokých škol, mnozí z nich jsou diplomanti a laureáti všeruských a mezinárodních konkurzů a festivalů.

Soubor se představuje se svojí jedinečnou folklorní „show“. Skládá se z orchestru, pěveckého baletu a tanečního sboru. Temperament kozáků, mladistvé odhodlání, lidový humor, krása, zralost a historické kroje dodávají koncertům tu správnou atmosféru nezapomenutelného zážitku. Každé představení čerpá z reálného života kozáků a promítne se buď v tanci, nebo písni. Soubor může být hrdý na své vyprodané „show“ v Rusku, ale i v zahraničí.

Uměleckým vedoucím taneční skupiny je básník, režisér, baletní mistr, sólista a duše kolektivu *Alexej Subin* (orig. Алексей Субин). Síla a temperament tohoto kozáka se odráží v celé jeho tvorbě a ve všech projektech souboru. Je autorem mnoha písní a tanců, používaných ve vystoupeních. Alexej byl režisérem koncertních představení a tanečních triků v různých tvůrčích kolektivech Ruska a Petrohradu.

Vedoucím sboru a sólistkou je *Tatiana Širinková* (orig. Татьяна Ширинкина). Vystudovala státní univerzitu v Petrohradě se specializací na kulturu a umění a v souboru pracuje od jeho samého vzniku. Stala se laureátem mnoha festivalů a konkurzů. Roku 2010 získala titul na prestižním mezinárodním festivale FolkFest 2010 v kategorii „hudební projev“.

V programech skupiny se stále objevují nová představení a také neobyčejné projekty, například společná „show – jízda na koni“ se skupinou Aljur (orig. Аллюр). Soubor uspořádal turné, při kterém navštívil země Evropy. Představení se uskutečnila ve Švýcarsku, České republice, Španělsku, Estonsku a Finsku.

Všechna představení proběhla do posledního místa zaplněnými sály s velkým úspěchem.

4.2.1 Dotazník - otázky a odpovědi souboru Bagatica

I v případě tohoto souboru jsme se rozhodli položit otázky, které se týkají jeho činnosti a s velkou ochotou a nadšením nám odpovídal generální ředitel souboru pan Evgenij Futerman. Jeho odpovědi nejsou nijak upravovány.

Как возникло название Багатица?

Название придумал один из артистов - казаков. "Багатица" - это КОСТЕР на казачьем слэнге. "Багатица горит" - это аллегория - костер горит.

Какие национальные костюмы употребляете на выступлениях? Как они отличаются от других?

Костюмы - это исторические выверенные костюмы (у казаков костюм - "справа"), пошитые на основе эскизов, взятых в исторической литературе. Употребляются костюмы всех родов казачьих войск - донские, кубанские, терские и пр.

Каким способом добрался к ансамблю художественный руководитель Алексей Субин и что его к этому привело?

Алексей Субин много лет работал артистом балета в разных казачьих коллективах в разных городах. В 2005 году он пришел ко мне с идеей создания нового коллектива. После анализа возможностей - финансовых, рыночных и т.д., я принял решение о создании Ансамбля танца и песни казаков, который назвали "Багатица".

Сколько членов составляет ансамбль и какая их позиция?

В Багатице 38 человек. 10 - артисты оркестра, 12 артисты балета, 12 вокалистов, бухгалтер, администратор, главный администратор и генеральный директор.

Где протекают ваше частейшее выступления?

Особенно часто наши выступления происходят в летний сезон с мая по октябрь месяцы ежегодно. В среднем за месяц мы даем 25 -27 больших концертов и множество разных заказных. Наш концертный зал вмещает 1000 зрителей.

В несезонное время с октября по конец апреля - концертов у нас меньше, но тоже достаточно. Кроме того, в это время мы имеем возможность ездить на гастроли.

Как выступления протекают?

На наших концертах (особенно на гастролях) всегда полный аншлаг. Зрители уже до конца концерта встают и ...

Как Вы можете специфицировать нам ваш танцевальный стиль?

Танцевальный стиль - народный, но, у нас шоу - программа, и все номера программы являются вокально - хореографическими композициями. Шоу идет "non-stop", 2 отделения по 45 -50 минут.

Как ансамбль популярен для людей а как часто имеет выступления?

О популярности нашего Ансамбля говорит тот факт, что нас смотрят только за сезон порядка 50 -60 тысяч зрителей со всего мира, а кроме того, в не сезонное время и на гастролях в разных городах и странах. О количестве концертов я писал в пункте 5.

Можно добавить, что коллектив является частным, т.е. независимым не от кого.

4.3 Folklorní soubor KrAsota

Folklorní soubor KrAsota (orig. КрАсота) vznikl v roce 1981 z vokální skupiny akademického sboru Novosibirské státní univerzity (dále jen NSU) (orig. Новосибирский государственный университет, НГУ). Soubor je jedním z prvních mladých a oblíbených kolektivů Ruska, který propaguje skutečný folklor a celých dvacet let své činnosti se snaží o jeho „znovuzrození“, jak pro společnost, tak pro orgány zabývající se právě kulturou. Kolektiv se nechává inspirovat a sbírá písně do svého repertoáru na expedicích, kterých se účastní. Průměrně každých pět let se obměňuje složení souboru, protože doba studia na NSU trvá přibližně 4 – 6 let. První sbor se bohužel nepodařilo zaznamenat, ale druhý už ano. V roce 1992 vyšla deska s názvem *Písně sibiřských starousedlíků* (orig. Песни старожилов Сибири). V pořadí již třetí sbor KrAsoty roku 1996 pořídil záznam s názvem *Strana moje, stranička* (orig. Страна моя, сторонushка).

Folklorní soubor KrAsota je mimo jiné skupina mladých nadšenců (především absolventů nebo studentů NSU) v čele s vedoucí Oksanou Ijničnou Vychristjuk (orig. Оксана Ильинична Выхристюк). Hlavním cílem souboru je záchrana a znovuoobnovení lidových tradic.

Soubor organizuje expedice do různých krajů Ruska: Novosibirského, Stavropolského, Altajského a do republik Altaj a Burjatsko. Nejoblíbenější písně doplňují a rozšiřují repertoár skupiny. Soubor se snaží co nejvíce přiblížit lidovou hudbu posluchači. Pořádá mnoho koncertů a vede aktivní činnost, aby právě tímto stále propagoval tradiční kulturu ze všech stran a nejen Rusku, ale i do zahraničí. Kolektiv vystupuje na mezinárodních festivalech Ruska, Litvy, Kazachstánu, Polska a v nejlepších koncertních sálech Moskvy a Novosibirska, také účinkuje v parcích Novosibirska, Novokuzněcka a dalších.

Soubor si je vědom, že v dnešní době je těžké zaujmout publikum a posluchače, a proto na své koncerty pečlivě vybírají písně, s kterými se předvedou.

Kromě koncertní činnosti se KrAsota věnuje také přípravám oslav tradičních svátků a lidových slavností.

4.3.1 Vedoucí souboru Oksana Iljnična Vychristjuk

Oksana Iljnična Vychristjuk (orig. Оксана Ильинична Выхристюк) vystudovala Novosibirskou státní konzervatoř M. I. Glinki (orig. Новосибирская государственная консерватория им. М. И. Глинки) na dirigentské a sborové fakultě. V roce 1981 založila a stala se vedoucí folklorního souboru KrAsota. Kromě toho, že vede soubor a účastní se zahraničních expedicí, také aktivně vytváří metodické materiály a během dvaceti let ve sféře tradiční kultury vytvořila ještě několik folklorních souborů a připravila mnoho kolektivů na účast v konkurzech a festivalech.

V roce 1988 získala titul zasloužilé pracovnice kultury Ruské federace a o rok později se stala členem Petrovské akademie věd a umění (orig. Петровская академия Наук и Искусств).

4.3.2 Dotazník - otázky a odpovědi souboru KrAsota

Na otázky odpověděla vedoucí souboru Oksana Iljnična Vychristjuk. Odpovědi nebyly nijak měněny a jsou uvedeny přesně tak, jak byly obdrženy.

Как возникло название КрАсота?

Название придумал администратор ансамбля, Александр Выхристюк. Оно символизирует молодость, чистоту, красоту. Ударение ставится на первом слоге. Пишется КрАсота, взято из старинных книг. Так называли красоту, называли вплетенный в косу символ девичества-косник или небольшой кокошник, который надевался на голову девушке в период её девичества.

Какие национальные костюмы употребляете на выступлениях? Как они отличаются от других?

Выступаем в костюмах русских переселенцев в Сибирь, чаще всего- в новошвеях, сшитых нашими мастерами по образцам, снятым в музее института истории. Но у нас есть и подлинные костюмы старообрядцев – семейских и некрасовских казаков. Еще есть очень грамотно пошитые костюмы кержаков и поляков Алтая. Костюмы отличаются кроем, качеством тканей, различными деталями.

Кто руководит ансамблем? И каким способом добрался к ансамблю?

Руководит ансамблем Оксана Выхрисюк, заслуженный работник культуры России, член-корреспондент Петровской академии наук и искусств, Почетный работник культуры Новосибирской области. Она руководила хором в Новосибирском государственном университете, на базе которого и возник фольклорный ансамбль.

Сколько членов составляет ансамбль и какая их позиция?

В составе ансамбля 8-12 человек- в зависимости от важности и нужности выступления.

Имеете ли вы где-нибудь постоянный ангажемент? И где протекают ваше частейшее выступления?

Мы выступаем очень активно по всей Сибири, России и в других странах. Выступали в Швеции, Польше, Китае, ГДР, Болгарии и др.

Любим выступать в деревнях, где мы записываем песни, из которых состоит репертуар ансамбля. Нами уже записаны и изданы 6 CD, два из которых с польским и шведским джазовыми коллективами.

Как выступления протекают?

В основном, в виде беседы с показом разноплановых песен, танцев, обрядов.

Как Вы можете специфицировать нам ваш танцевальный стиль?

Танцуем танцы , записанные в Сибири- и бытовые, и кадрили..

Как ансамбль популярный для людей а как часто имеет выступления?

Ансамбль достаточно популярный в России - Лауреат многих конкурсов – от городских до всероссийских и международных.

Имеет звание Народный коллектив, лауреат Премии Геннадия Заволокина, фольклорный ансамбль Красота НГУ и Русского дома народных традиций Красота.

5. Alexandrovův soubor písní a tanců Ruské armády

Za nejpopulárnější a největší ruský pěvecký a taneční soubor můžeme označit *Alexandrovův soubor písní a tanců*, známý jako *Alexandrovci*. Oficiálním názvem *Dvakrát vyznamenaný řádem Rudého praporu akademický soubor písní a tanců Ruské armády A. V. Alexandrova* (orig. *Дважды Краснознамённый академический ансамбль песни и пляски Российской Армии им. А. В. Александрова*). Tomuto souboru oprávněně patří označení největšího vojenského uměleckého kolektivu Ruska. Sbor byl oficiálním armádním uměleckým souborem Rudé armády Sovětského svazu a v současné době Ruské armády Ruské federace. Členové jsou výhradně muži a jsou vybíráni ve velmi přísných konkurzech. V jejich repertoáru jsou upřednostňovány ruské národní písně, ale svá místa zauímají i církevní a moderní písně.

5.1 Historie a vznik souboru

Den jeho vzniku je 12. říjen 1928, kdy poprvé dvanáctičlenný kolektiv vystoupil v Ústředním domě Rudé armády v Moskvě, s názvem *Soubor rudoarmějské písně*. Soubor byl složen z osmi zpěváků, dvou tanečníků, jednoho recitátora a harmonikáře. Už v polovině třicátých let se počet členů souboru zvýšil na tři sta a jeho popularita dosahovala vysokých rozměrů i daleko za hranicemi Ruska. Prvním vedoucím souboru byl profesor Moskevské konzervatoře P. I. Čajkovského, národní umělec SSSR, skladatel *Alexandr Vasiljevič Alexandrov* (1883 – 1946). Soubor byl pod jeho vedením celých osmnáct let. Po smrti zakladatele se v roce 1946 dostalo jeho jméno i oficiálně do názvu souboru. Po A. V. Alexandrovu se ujal vedení souboru jeho syn *Boris Alexandrovič Alexandrov* (1905 – 1994). Ten vedl soubor až do roku 1986, kdy odešel jako generál do důchodu. Po něm Alexandrovce v roce 1994 převzal umělecký vedoucí a dirigent *Viktor Alexejevič Fjodorov*. V současné době je ředitelem souboru *Malev Leonid Ivanovič*.

Roku 1978 soubor obdržel nejvyšší profesionální ohodnocení. Za své padesátileté působení se stal souborem akademickým. „*В настоящее время – «Дважды Краснознаменный академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А. В. Александрова»*“.⁸

5.2 Zakladatel Alexandr Vasiljevič Alexandrov

Za zmínku jistě stojí osobnost zakladatele Alexandrovců, který byl mimo jiné především velkým a velmi úspěšným skladatelem, a proto o něm bude v této kapitole podrobněji pojednáno.

*«Сколько пережито и какой пройден путь от того времени, когда я был мальчиком в лаптях, до настоящего момента. Много было хорошего и плохого. А жизнь была сплошной борьбой, полная труда, забот, трудностей. Но я не сетую ни на что. Я благодарю судьбу за то, что моя жизнь, мой труд принесли какие-то плоды дорогой Отчизне и народу. В этом – большое счастье»*⁹, řekl ruský skladatel, dirigent, sbormistr, hudební pedagog, generál, profesor a národní umělec SSSR, A. V. Alexandrov.

5.2.1 Dětství, mládí a profesní činnost

Alexandrov se narodil 1. dubna 1883 v obci Plachino v Rjazaňské gubernii do křesťanské rodiny, ve které všichni milovali a také dobře ovládali zpěv. Zpívali jak ruské lidové písně, tak i písně duchovní. Už jako malý měl Alexandrov absolutní sluch a zvučný alt, a tak není divu, že se z něho stal výjimečný skladatel. Rodiče ho přihlásili na zpěv do církevního sboru, a tak se malý Saša vzdělával už od nejmladších let. Jeho osud se rychle změnil, když jeden ze sólistů petrohradského církevního sboru, který uslyšel zpěv malého Alexandrova, přesvědčil rodiče, aby pustili syna do hlavního města za hudebním vzděláním. Tak

⁸ In: <http://www.redarmychorus.ru/history/>.

⁹ In: http://www.redarmychorus.ru/history/aleksandrov_aleksandr_vasilevich/.

se roku 1892 A. V. Alexandrov zpočátku stal zpěvákem v Kazaňském sboru a od roku 1897 žákem Dvorní pěvecké kapely. Po dokončení studia se roku 1900 stal regentem. V témže roce úspěšně splnil přijímací zkoušky na Petrohradskou konzervatoř, jeho zkoušejícími a později i pedagogy byli proslavení ruští skladatelé, jako například *N. A. Rimskij-Korzakov*, *A. K. Glazunov*. Avšak v souhře špatných událostí a nemoci, byl Alexandrov nucen opustit výuku a odjet v Bologoje. Zde působil jako sbormistr chrámovému sboru, věnoval se pedagogice a vyučoval na železničních a technických učilištích. Založil si rodinu a roku 1905 se mu narodilo prvorozené dítě, syn *Boris*, který se později stal následovníkem a pokračovatelem činnosti svého otce. Ve stejném roce se Alexandrov opět snažil vzdělávat na konzervatoři, ale revoluční události mu nepřály, a tak byl znovu nucen konzervatoře zanechat.

Roku 1906 byl Alexandr pozván v Tver, kde se mu naskytla možnost mnohem zajímavější práce. Vedl semináře ve sborech na dívčím učilišti, na gymnáziu a na pedagogickém institutu a založil hudební učiliště, kde pracoval jako učitel, dirigent a v neposlední řadě jako ředitel. V roce 1908 konečně mohl dostudovat na Moskevské konzervatoři a specializovat se na dva obory – zpěv a skladatelství.

Alexandrov od roku 1918 také vyučoval na Moskevské konzervatoři a později získal titul profesor, stalo se tomu tak v roce 1922. Vedl zde katedru, vyučoval předměty a dokonce založil i speciální třídu, ve které vychoval tak pozoruhodné skladatele jako byli *K. B. Ptica*, *V. G. Sokolov*, *G. A. Dmitrevski* a *A. B. Chazanov*. Současně se věnoval pedagogické činnosti i na hudební průmyslové škole A. N. Skrjabina a vyučoval zde sborový zpěv, skladatelství a polyfonii. Mezi jeho žáky patřil i skladatel *D. B. Kabalevskij*.

5.2.2 Působení A. V. Alexandrova v souboru

Všechny Alexandrovovy profesní zkušenosti pomohly k počátku jeho značného tvůrčího života, roku 1928 se stal hudebním vedoucím Souboru písně Rudé armády. V úmyslu byla propagace Rudé armády prostřednictvím písní. Úkolem Alexandrova byla hudební příprava sboru, skládání písní a zajištění dobrého zvučení s vokální skupinou. První vystoupení proběhlo 12. října 1928, mělo velký úspěch a 1. prosince byl sbor uveden v sestavě osmi zpěváků, dvou tanečníků, jednoho harmonikáře do Ústředního domu Rudé armády (orig. „ЦДКА“ - Центральный дом Красной армии).

Za krátkou dobu bylo vydáno několik literárně-hudebních skladeb, přičemž v prvních programech souboru nebyly žádné z originálních písní Alexandrova. V roce 1929 začíná skladatel publikovat své písně z dob občanské války, což přidává silnější důraz na historii ruské revoluční písně. Byly to skladby Гулял по Уралу Чапаев – герой, Гей по дороге, Слушай, рабочий, Наш паровоз, Там, вдали за рекой a samozřejmě znamenitá По долинам и по взгорьям, která pokořila nejen celé Rusko, ale i celý svět. Avšak v následující tvorbě A. V. Alexandrova, tvoří převážnou většinu skladby Волжская бурлацкая Эшелонная, která zůstává v repertoáru po několik let.

Za prvních pět let svého účinkování pobýval sbor na Dálném Východě, ve Střední Asii, na Urale, Ukrajině, v Privolžské, Zakavkazské a Severokavkazské oblasti; projel více jak sto tisíc kilometrů, účinkoval před více jak dva a půl miliony diváků, a tím si zaslouženě získal jejich přízeň a lásku.

Roku 1933 soubor oficiálně vystoupil před hlavou státu a A. V. Alexandrovovi byl udělen titul zasloužilý umělec RSFSR (Ruská sovětská federativní socialistická republika). V této době se počet členů souboru velmi rozrůstá, už na konci roku 1935 bylo v souboru 135 zpěváků, skladatelů a tanečníků. Alexandrov pochopil, že literárně-hudební skladby byly ohrané, a tak chtěl složit koncertní kolektiv nového typu s prakticky neohrazenými

možnostmi. Do repertoáru se tedy dostává více lidových písní podle zpracování Alexandrova a dochází také k začleňování oper.

26. listopadu 1935, za mimořádné zásluhy a kulturní činnost, byl soubor oceněn řádem Rudé hvězdy (orig. Красная звезда) a byl mu dán název Краснознаменный ансамбль красноармейской песни и пляски СССР. Alexandrov byl oceněn také Rudou hvězdou a jmenován uměleckým vedoucím souboru.

V březnu 1937 sama veřejnost poukázala na třicetiletou hudebně-pedagogickou činnost již mnohokrát zmiňovaného Alexandrova, a proto vláda vysoce ocenila jeho zásluhy jak skladatele, tak dirigenta, když mu udělila titul národního umělce SSSR.

Rok 1937 přinesl celosvětové uznání a proslavení souboru. V září se se svými sto osmdesáti lidmi vydal do Paříže, kde získal ocenění Grand Prix. Hudební kritici a recenzenti napsali na toto vystoupení výborná hodnocení. Komentáře byly následující: *«СССР прислал нам великолепный хор. Удивительная живность, гибкость хора и мастерство его почтенного руководителя – это подлинный триумф», „Зал, встав, устроил долгую овацию этим мастерам народной песни и пляски. Эта овация была прекраснее всех, потому что она шла от души».*¹⁰

Alexandrov získal v roce 1940 titul doktor umění a opět se stal děkanem hudební fakulty Moskevské konzervatoře.

Na začátku druhé světové války A. V. Alexandrov vytvořil, podle slov V. I. Lebedeva – Kumače, práci, která měla postihnout a vyjádřit pravdu a rozsah přicházející katastrofy. Alexandrov se k tomu vyjádřil takto: *«Я не был никогда военным специалистом, но у меня все же оказалось могучее оружие в руках, это песня. Песня, которая так же может разить врага, как и любое оружие».*¹¹ V roce 1942 mu byla udělena za hudební tvorbu Stalinova cena prvního stupně, kterou věnoval do fondu na obranu země.

¹⁰ In: http://www.redarmychorus.ru/history/aleksandrov_aleksandr_vasilevich/.

¹¹ In: http://www.redarmychorus.ru/history/aleksandrov_aleksandr_vasilevich/.

Alexandrov pokračoval ve svém tvůrčím životě, složil jedno ze svých nejlepších děl *Poema o Ukrajině* (orig. Поэма об Украине) a k dvacetipětiletému výročí Rudé armády složil neméně známou *Píseň o Sovětské armádě* (orig. Песня о Советской армии), poté pracoval na tvorbě hymny SSSR. V červenci 1943 mu byl slavnostně udělen, k šedesátiletému jubileu a čtyřicetileté tvůrčí činnosti, Řád Lenina a získal titul generál. Počátkem roku 1945 vystoupil soubor ve Finsku a opět sklídl velkolepý úspěch. Kritici Alexandrova vychvalovali a psali, že je duší celého souboru.

Chvíli po návratu z Finska se u Alexandrova objevila nemoc srdce a byl tedy nucen na několik měsíců pozastavit svoji práci. Poslední cesta kolektivu se uskutečnila do Československa a Polska a jako vyjádření díků, velkých zásluh a udržení přátelství obou zemí, Československo udělilo A. V. Alexandrovovi Řád bílého lva. Za svoji koncertní činnost získal Alexandrov již druhou Stalinovu cenu prvního stupně a 8. července 1946 Alexandr Vasiljevič Alexandrov podlehl své nemoci.

Na jeho památku byla zavedena stipendia na hudebních fakultách moskevských a leningradských konzervatoří.

Svoji tvorbou zanechal Alexandrov značnou stopu v historii národní a světové hudební kultury, jeho hudba je milována a její sláva opěvována po celé zemi. Od roku 1971 je udělována Zlatá medaile A. V. Alexandrova, kterou získávají skladatelé za tvůrčí úspěchy ve vojenské hudbě. Od roku 2005 je Ministerstvem obrany Ruské federace udělována medaile Generála A. V. Alexandrova (orig. Генерал-майор А. В. Александров).

5.3 Alexandrovci v dnešní době

V současnosti je soubor složen ze 186 členů, z toho 9 sólistů, mužský chór (64 lidí), orchestr (38 lidí) a smíšená taneční skupina z 35 lidí. Všichni členové sboru mají speciální muzikální a choreografické vzdělání. Chór je považován za jeden z nejlepších mužských chórů světa. Sjednocuje zvučnost akademické kapely

s pronikavou spontánností a emocemi, představuje vysoké vokální umění. Taneční skupina si udržuje přední místo v choreografickém umění. Úspěch práce chóru, sólistů a taneční skupiny v mnohém závisí na melodickém znění orchestru, který je unikátní svým složením. V orchestru se samozřejmě objevují ruské lidové muzikální nástroje, jako balalajky, domry, dřevěné a měděné duchovní nástroje.

Za zmínku jistě stojí jeden z nejznámějších sólistů, národní umělec Ruské federace, praporčík *Vadim Petrovič Ananjev*. Na koncertech se představí vždy písněmi Kalinka (orig. Калинка) a Smugljanka (orig. СМУГЛЯНКА).

Podle dávné tradice soubor organizuje koncerty ve válečných oblastech. Již několikrát byly uspořádány koncerty v tzv. válečných zónách Afghánistánu, Tádžikistánu, Podněstří, Čečenské republiky. Alexandrovci projeli s koncerty celé Rusko, navštívili více než sedmdesát zemí Evropy, Asie, Afriky a Ameriky a pokaždé se pyšnili triumfálními koncerty s obrovským úspěchem a ohlasem z řad diváků. Soubor v roce 2004 dokonce uspořádal exkluzivní koncert ve Vatikánu na počest dne narození tehdejšího papeže Pavla II. a o rok později zazpívali k šedesátiletému výročí osvobození Osvětlemi. Kolektiv také přijal účast na otevření festivalu Ruská zima v Anglii a vystoupil při šedesátiletém výročí vítězství ve Velké vlastenecké válce.

Zásluhy souboru byly odměněny vysokými cenami a také diplomem z Mezinárodní výstavy v Paříži – Grand Prix z roku 1937. Sbor dvakrát obdržel cenu za gramofonové desky Золотые диски a Золотой дискбол od francouzské Akademie za nejlepší desku roku.

Ve svém repertoáru se sbor může pyšnit více jak dvěma tisíci děl. Jsou to písně národních skladatelů, národní písně a tance, vojenské tance, duchovní hudba, klasická díla ruských a zahraničních skladatelů, vrcholová díla světové populární hudby. Činnost souboru přispěla ke vzniku a rozvoji mnoha kolektivů stejného typu. Podle jeho vzoru vzniklo mnoho vojenských a námořních souborů, ale ani ne tolik na území Ruska, jako v zahraničí.

Roku 2007 byl založen pěvecký soubor Mladí Alexandrovci. Děti, které se přihlásí, chodí do školy, ve které je vyučován zpěv, tanec, hudební literatura a vše

týkající se hudby. Celkový program trvá pět, sedm nebo deset let a výuka se koná třikrát až čtyřikrát týdně. Tento soubor má za úkol vychovat následníky a pokračovatele Alexandrovců.

5.4 Vánoční turné 2013

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že jejich rozsah děl je opravdu ohromující, o čemž jsem se mohla přesvědčit na jednom z jejich koncertů, který proběhl v Českých Budějovicích 8. prosince roku 2013. Alexandrovci nevystupovali v České republice poprvé, koncertů už zde měli mnoho, ale toto bylo historicky první vánoční turné po České republice. Proběhlo nejen v Českých Budějovicích, ale také v hlavním městě, Brně, Ostravě a Pardubicích.

Vystoupení trvalo dvě hodiny s půlhodinovou přestávkou, takže podle mého názoru to byla ideální délka koncertu. Vstupenka se pohybovala od 350 Kč až do 1500 Kč. Jako hosty si Alexandrovci pozvali zpěváka *Petra Koláře* a operní pěvkyni *Evu Urbanovou*, což bylo příjemné oživení celé atmosféry. Ta byla opravdu výborná. Diváci tleskali do rytmu, zpívali a podporovali tím celý soubor. Na vystoupení jsem šla s pocitem, že asi budu jedna z mála mladších posluchaček, ale opak byl pravdou, a tak jsem byla příjemně překvapena, kolik mladých lidí v mém věku nebo dokonce i mladší, přišlo na koncert.

Jako první na scéně se objevili dva vlajkonoši, kteří přinesli českou a ruskou státní vlajku za doprovodu hudby a poté už nastoupil ohromující soubor Alexandrovci. Dramaturgie koncertu byla přizpůsobena vánoční tématice, sváteční seznam skladeb do svého programu zařadili také již zmiňovaní hosté. Každý z hostů zazpíval se sborem dvě písně. Kromě všeobecně známých skladeb, bez kterých už se žádné vystoupení ani neobejde (Kalinka, Kaťuša), jsme mohli slyšet klasické vánoční skladby ve sborovém podání.

Dirigenti, sólisté a dokonce i několik tanečních skupin se během koncertu několikrát vystříдалo, nechyběly taneční kreace a ani tradiční kozáček. Celý soubor Alexandrovců se o přestávce převlékl ze zelených do bílých uniforem, což

podtrhlo ještě více jejich originalitu. Nechyběl ani nejslavnější sólista Vadim Ananjev, který se předvedl především s písní Kalinka. Tato skladba a její podání pro mě byla tím největším zážitkem z koncertu.

Závěrem se představila mladičká dívenka Valerija Korloftena, která jako poslední zazpívala snad tu nejznámější ruskou skladbu Kaťuša a celý dav zpíval s ní.

Během vystoupení jsem pořídila nespočet videí a fotografií, které dokumentují celý koncert a některé z nich jsou k dispozici k prohlédnutí v příloze této bakalářské práce.

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zpracování tématu folkloru a přiblížení vybraných lidových souborů, jejich tvorby a působení.

Folklor vznikl a existoval už od nejstarších dob a nadále existovat bude, přičemž největší zásluha patří jednotlivým folklorním souborům a sběratelům ruské lidové slovesnosti, kteří se snaží tradiční hodnoty udržovat a stále je rozvíjet. S folklorem souvisí i ruské divadlo, jelikož tanec, písně, hudební nástroje a folklor jsou vzájemně propojeni. Již na konci sedmnáctého století se utvářely divadelní soubory a později svůj obdiv začala získávat i opera a balet.

Kritérií pro výběr ruských lidových souborů písní a tanců bylo mnoho, ale jedním z hlavních bylo místo vzniku a působiště souboru, tedy odkud soubor pochází. V zájmu této práce bylo, aby jednotlivé soubory pocházely z jiných krajů, a tím pádem bylo možné vyvodit patřičné odlišnosti. Jak již praví známé rčení: „Jiný kraj, jiný mrav“. Splnit tuto podmínku se podařilo, a tak první soubor pochází z Moskvy, druhý z Petrohradu a třetí z Novosibirska. Porovnávány byly především kroje jednotlivých souborů, které jsou používány při vystoupeních, taneční styl, oblast jejich působnosti a činnosti, sestavy členů souboru a průběh vystoupení.

Jako první byl vybrán folklorní soubor Ladanka. Tento kolektiv pochází z Moskvy a vznikl již v roce 1991, je to tedy relativně dlouho působící soubor. Tento kolektiv je zvláštní především svojí činností. Nevystupuje jen s tancem a zpěvem, ale věnuje se také přípravám svatebních programů, představením pro zahraniční hosty a účastní se oslav státních svátků. Tento moskevský kolektiv vystupuje takřka po celém Rusku a jeho představení probíhají nejčastěji na ulicích nebo v parcích různých měst. Jezdí také na expedice do zahraničí. Představení jsou často sestavena z ruských her a lidových tanců (chorovod, čtverylka). Členů souboru není mnoho, složení se pohybuje v rozmezí šesti nebo osmi lidí. Originální kroje při vystoupeních nevyužívají, jelikož některé z nich jsou starší

více jak sto let. Na představeních používají kroje, které pro ně připravují současní výrobci a jedním z hlavních úkolů je, aby byly co nejvíce podobné těm původním.

Jako další soubor byl zvolen taneční a pěvecký soubor kozáků s názvem Bagatica. Tento soubor pochází z Petrohradu a v první řadě je specifický svým tanečním stylem, a tím je tanec kozáček. Kolektiv vznikl v roce 2005 a členy tvoří především mladí talentovaní umělci s „kozáctvím“ v krvi. Jejich programy jsou různé, ale často vystupují s koňmi, a tím obohacují zážitek z představení. Kroje jsou šité podle předloh z historické literatury a používány jsou všechny typy krojů kozáckých vojsk. Počet členů se pohybuje okolo čtyřiceti a v porovnání s předcházejícím souborem, je tento větší. Nejvíce koncertů probíhá v letním období a během jednoho měsíce zvládnou průměrně okolo pětadvaceti velkých show. Stejně jako Ladanka vyjíždí na zahraniční turné.

Posledním a zároveň nejstarším vybraným souborem je folklorní soubor KrAsota. Vznikl v roce 1981 v sibiřském městě Novosibirsk. Tento kolektiv je zvláštní svojí snahou o záchranu a „znovuzrození“ lidových tradic a folkloru obecně, a proto se záměrem organizují koncerty v různých částech a krajích Ruské federace. Mimo jiné vystupuje na mezinárodních festivalech, ale i v obyčejných parcích ruských měst. Existují původní kroje, ale pro účel koncertů jsou šité nové podle předloh sibiřských muzeí. Kolektiv aktivně vystupuje po celé Sibiři a také se účastní zahraničních koncertů. Nejraději vystupují na vesnicích, odkud čerpají inspiraci a vytvářejí tak nový repertoár. Jejich koncerty probíhají v podobě debat, písní, tanců nebo obřadů. Nejčastěji se představují tanci vzniklými na Sibiři.

Zvlášť byl v práci uveden soubor Alexandrovci, jelikož je jediným a největším oficiálním armádním uměleckým souborem Ruské armády Ruské federace. V současné době je soubor složen ze 186 lidí. Členové při svých vystoupeních používají typické ruské lidové muzikální instrumenty, jako je například balalajka a představení je obohaceno tanečními výstupy. Kolektiv pořádá svá vystoupení téměř po celém světě, ale nejčastěji vyjíždí na turné po Evropě. Lze říci, že soubor Alexandrovci je jedinečný a ničím nepřekonatelný kolektiv, který kdy mohl vzniknout.

Úplným závěrem lze konstatovat, že lidových souborů písní a tanců existuje v Rusku opravdu nespočet a každý je svým způsobem specifický a autentický. Odlišnosti mezi nimi jsou dány především krajem a oblastí, ve které vznikly nebo ve které působí.

7. Резюме

Целью моей бакалаврской работы было приблизить тему фольклора и сравнение избранных народных ансамблей между собой. Это значит – как они отличаются от себя и что для них характерно.

Фольклор образовался и существовал уже с древних лет и дальше будет существовать, причем большая заслуга принадлежит отдельным фольклорным ансамблям и собирателям русской народной словесности, которые стараются удерживать традиционные ценности и постоянно их развивать. Фольклор тоже связан с русским театром, так как танец, песни, музыкальные инструменты – взаимно соединенные. Уже в конце 17-го века возникали театральные ансамбли и позже также опера и балет.

Критериев для выбора русских народных ансамблей песен и танцев было много, но один из главных было место появления и место работы ансамбля, это значит откуда ансамбль происходит. В нашем интересе было, чтобы отдельные ансамбли были из разных областей, и таким образом было можно сделать и записать подходящие различия. Как уже известная поговорка говорит: «Другая страна, другие обычаи». Исполнить условие удалось, и так первый ансамбль происходит из Москвы, второй из Санкт – Петербурга и третий из Новосибирска. Сравниваться будут прежде всего костюмы отдельных ансамблей, которые используются для выступлений, танцевальный стиль, область деятельности, состав членов ансамбля и ход выступлений.

Первый ансамбль – Фольклорный ансамбль Ладанка. Ансамбль появился в Москве в 1991 году. Это относительно старый ансамбль. Этот коллектив специальный прежде всего своей деятельностью. Ансамбль не выступает только с танцем и пением, но он занимается тоже подготовкой свадебных программ, спектаклями для иностранных гостей и принимает участие в государственных праздниках. Этот московский ансамбль выступает почти во всей России и его спектакли происходят чаще всего на

улицах или в парках разных городов. Он выезжает тоже в зарубежные экспедиции. Спектакли часто состоят из русских и народных танцев (хоровод, кадрил). Членов не много, состав образует около 6 или 8 человек. Подлинные костюмы для выступлений не используются, так как некоторые из них старые более чем сто лет. Для спектаклей они используют костюмы, которые изготовлены прямо для них современными производителями и одна из основных задач – сохранить сходство с подлинными костюмами.

Следующий ансамбль – ансамбль песни и танца казаков Багатица. Он был основан в Санкт – Петербурге в 2005 году. Он специфический своим танцевальным стилем - это казачок. Члены – молодые талантливые артисты. В их программах часто выступают лошади. Костюмы сшиты по историческим образцам и используются все типы костюмов казачьих войск. Число членов - около сорока и по сравнению с предыдущим ансамблем, ансамбль казаков больший. Наиболее концертов идет летом и в течение одного месяца они в среднем выступают в 25 раза. Этот ансамбль тоже выезжает на гастроли за границу.

Последним и одновременно самым старым избранным ансамблем – фольклорный ансамбль Красота, который возник в 1981 году в сибирском городе Новосибирск. Он необычайный своим стремлением к сохранению и возрождению народных традиций и фольклора вообще, и поэтому он организует концерты в различных областях и краях России. Кроме того выступает на международных фестивалях, но и в парках русских городов. Существуют подлинные костюмы, но для концертов сшиты новые по образцу сибирских музеев. Коллектив активно выступает в деревнях по всей Сибири и тоже принимает участие на концертах за границей. Но больше всего они любят выступать в деревнях, где черпают вдохновение и образуют новый репертуар. Их концерты протекают в виде бесед, песен, танцев или обрядов. Чаще всего выступают с танцами возникшими в Сибири.

Отдельно был в работе показан Ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А. В. Александрова, потому что он является единственным

и большим официальным военным художественным ансамблем Русской армии Российской Федерации. В настоящее время число его членов достигает 186. Для выступлений они употребляют подлинные русские народные инструменты, как например балалайка и спектакль всегда обогащен танцевальными выступлениями. Коллектив организует выступления почти во всем мире, но чаще всего гастролирует по Европе. Можно сказать, что ансамбль единичный и ничем непреодолимый коллектив, который мог возникнуть.

Наконец можно констатировать, что народных ансамблей песен и танцев существует на территории России действительно много и каждый из них специфический и аутентичный. Различия между ними показаны прежде всего в тех областях, в которых они возникли или в которых ведут действуют.

8. Seznam použité literatury

1. České tištěné zdroje – řazeno abecedně:

Brockett, O. G.: Dějiny divadla. Praha 2008.

Dmitrijev, J.: Počátky divadla na Rusi: k 300. výročí prvního profesionálního představení v Moskvě. Scénografický ústav Praha 1973.

Frauz, J. – Sováková, J.: Přehled žánrů ruského folkloru. Plzeň 1993.

Kozáková, O.: Alexandr Vasiljevič Alexandrov (1883-1946): Výběrová bibliografie k 100. výročí narození skladatele a dirigenta. Olomouc 1983.

Martínek, K.: Ruské předrevoluční drama a divadlo. Scénografický ústav Praha 1972.

2. Ruské tištěné zdroje – řazeno dle azbuky:

Аксюк, С. В. - Големба, А. И.: Современные народные песни и песни художественной самодеятельности. М.-Л. -Вып.1.- 1950; Вып.2. - 1951.

Балакирев, М. А.: Сборник русских народных песен. С. Петербург 1866.

Виноградов, К.: Краснознаменный ансамбль Советской армии. Москва 1951.

Воронцов, Ю.: Песни Кольцова в русской классической музыке и советской музыке // Песни на стихи А. В. Кольцова. 1809–1969. Воронеж 1969.

Пожидаев, Г.: Краснознаменный ансамбль: путь песни и славы. Москва 1988.

Чичеров, В. И.: Маркс, Энгельс о фольклоре, "Советский фольклор", М.-Л. 1936.

Шилов, А.: Краснознаменный ансамбль Советской армии. Москва 1964.

3. Ruské internetové zdroje

<http://aleksandrovci.ru/>

<http://www.artistclub.ru/russkie-narodnie-ansambli>

<http://www.bagatitsa.com/projects.php>

<http://www.barynya.com/RussianDance/russian-dance-russian.htm>

<http://baza-referat.ru>

<http://bse.chemport.ru/folkloristika.shtml>

http://www.coolmuzic.ru/song_1/176-sobirатели-russkix-pesen.html

<http://www.krasota-nsk.ru/>

<http://www.ladanka.com/>

<http://lk.vrnlib.ru/?p=post&id=15>

<http://www.moe2006.com/folk.html>

<http://music-about.ru/narodnaya-pesnya-ee-tvorcy-i-sobirатели/>

<http://www.perunica.ru/istoria/735-russkie-narodnye-tancy.html>

<http://www.prechisliteratura.narod.ru/p3aa1.html>

<http://www.redarmychorus.ru/history/>

<http://www.ruplace.ru/traditsionnyy-foljklor/index.html>

<http://rusfolklor.ru/archives/category/pesnib>

<http://goo.gl/r7je70>

<http://rus-jp.com/istoria>

<http://www.vantit.ru/library/item/522-issledovaniya-a-kolczov-sobiratel-narodnyx-pesen.html>

<http://vk.com/rusfolklor>

9. DOKUMENTÁRNÍ PŘÍLOHY

Пříloha č. 1

Ukázka ruské lidové písně Husy letí (orig. Летят утки)

Летят утки

Летят утки, летят утки и два гуся.

Ох, кого люблю, кого люблю — не дождуся.

Приди, милый, приди, милый, стукни в стену,

Ох, а я выйду, а я выйду, тебя встрену.

Мил уехал, мил уехал за Воронеж.

Ох, теперь его, теперь его не воротишь.

Когда, милый, когда, милый, бросать станешь,

Ох, не расска... не рассказывай, что знаешь.

Ох, как трудно, ой, как трудно расстаются —

Ох, глазки смотрят, глазки смотрят, слёзы льются.

Цветёт колос, цветёт колос, к земле клонит,

Ох, по милому, по милому сердце стонет.

Zdroj: <http://pesni.kakras.ru/#33>

Příloha č. 2

**Ruské ženy, tančící starý lidový tanec v kruhu, tzv. „chorovod“
(orig. хоровод)**

Zdroj: <http://bukashka.org/wp-content/2010/palec/horovod002.jpg>

Příloha č. 3

Ruští muži a ženy při tanci ve dvojici, tanec s názvem „trepak“ (orig. трепак)

Zdroj: <http://russian7.ru/wp-content/uploads/2012/03/1111.jpg>

Příloha č. 4

**Mladý ruský muž zachycený při výskoku v průběhu tance kozáček
(orig. казачок)**

Zdroj: http://www.krugosvet.ru/images/1006346_S000F3B5.jpg

Příloha č. 5

**Mladé dívky s chlapci, kteří tančí ruský národní tanec „russkaja pljaska“
(orig. русская пляска)**

Zdroj: http://zenanews.ru/news_1322658125.html

Příloha č. 6

Členové ruského folklorního souboru Ladanka (orig. Ладанка) na expedici v Maďarsku

Zdroj: <http://www.ladanka.com/photo2011/2011-vengr-9b.jpg>

Пříloha č. 7

Diplom udělený umělecké vedoucí souboru Ladanka Natalji Sizovové za Nejlepší kulturní pracovníci Moskvy 2007 (orig. Лучший культурно-просветительский Работник Москвы 2007 года)

Zdroj: <http://www.ladanka.com/pic/diplom-1b.jpg>

Příloha č. 8

**Celý kolektiv ruského tanečního a pěveckého souboru kozáků Bagatica
(orig. Багатица)**

Zdroj: <http://www.concert-star.ru/images/stories/foto01/b-1.jpg>

Příloha č. 9

Umělecký vedoucí souboru Bagatica Alexej Subin při vystoupení

Zdroj: <http://www.bagatitsa.com/photos.php?do=show&id=1.dat&alt>

Příloha č. 10

Umělecký soubor KrAsota (orig. KpAcora)

Zdroj: <http://www.krasota-nsk.ru/>

Příloha č. 11

Alexandrovův soubor písní a tanců Ruské armády v dobách jeho počátečního působení

Zdroj: <http://www.redarmychorus.ru/history/>

Příloha č. 12

Fotografie A. V. Alexandrova - zakladatele a dlouholetého vedoucího souboru Alexandrovci

Zdroj:http://www.redarmychorus.ru/history/aleksandrov_aleksandr_vasilevich/

Příloha č. 13

Nejznámější sólista souboru Alexandrovci, Vadim P. Ananjev, který na koncertech vždy vystupuje se známou písní Kalinka

Zdroj: http://images.web-m.org/img3/1007/aleksandrovski_ansambyl.jpg

Příloha č. 14

Vstupenka z vánočního koncertu souboru Alexandrovci

Zdroj: vlastní

Příloha č. 15

Fotografie z koncertu Vánoční turné 2013, České Budějovice. Na snímku přináší vlajkonoši ruskou a českou vlajku, a tím zahajují koncert.

Zdroj: vlastní

Příloha č. 16

Na fotografii zachycen taneční soubor společně s Alexandrovci

Zdroj: vlastní

Příloha č. 17

Na obrázku sólista Vadim P. Ananjev společně se souborem

Zdroj: vlastní

Příloha č. 18

Host operní pěvkyně Eva Urbanová s celým kolektivem

Zdroj: vlastní